

Geachte aanwezigen!

Van harte welkom in het Huis voor de provincie! Ik wens u allen, en al diegenen die u liefhebt, een gelukkig, gezond en goed 2023. Het is een feestelijk voorrecht om u vandaag hier in levenden lijve te mogen ontmoeten. Een genoegen dat ons een aantal jaren niet was vergund. We zoeken elkaar graag weer op na een lange, soms donkere en vooral onbestemde periode. Graag spreek ik de wens uit dat wij aan het begin van 2023 het onbestemde inwisselen voor het verwachtingsvolle. Er is veel om op terug te kijken, maar er is nog veel meer om naar uit te zien! Om naar toe te leven! Om plannen voor te smeden! Om verwachtingen over te koesteren!

Graag neem ik u mee op een reis van het onbestemde naar het verwachtingsvolle.

We kijken met elkaar vol zorg naar de ontwikkelingen in Oekraïne. We koesteren de hoop dat in 2023 de vreselijke oorlog wordt beëindigd en dat de mensen daar hun land en hun bestaan weer kunnen opbouwen. In vrede en voorspoed. Wij zullen ze daarbij helpen! Hartverwarmend is de grote bereidheid om de vluchtelingen uit Oekraïne een tijdelijk thuis te bieden. Velen in ons land en in onze provincie zijn te hulp geschoten. In dit Huis mogen wij sinds afgelopen voorjaar ruim 200 Oekraïense vluchtelingen opvangen. De unanieme steun van Provinciale Staten voor dit besluit en de grote bereidheid van onze medewerkers om de gasten te ontvangen, vervult mij met trots. Het zegt alles over de wijze waarop wij in Utrecht en in dit Huis meeleven met de mensen die de verschrikkingen van de oorlog moeten doorstaan. Laat 2023 voor hen allen een verwachtingsvol jaar zijn.

In een rijk en welvarend land als het onze blijkt het soms lastig om met tegenslagen om te gaan. We lijken de problemen zelfs te ontkennen, totdat ze te groot zijn geworden om ze nog eenvoudig op te lossen. Met deze lankmoedige houding laten we ons nogal wat overkomen.

Ontkennen, negeren en traineren – hierin zien we de overheid vaak vooropgaan. Of het nu gaat om de verdeling van onze rijkdom, het dichten van de kloof tussen stad en platteland, het effectief inspelen op klimaatverandering, het inlopen van het woningtekort, de omschakeling naar duurzame energie, de aanpak van stikstof, het herstellen van natuur en een humane opvang van vluchtelingen. Stuk voor stuk vraagstukken die we al lang zien aankomen. Waarom worden ze op de lange baan geschoven? Omdat er grote verdeeldheid is over de analyse van het vraagstuk en over de te kiezen oplossing.

Het onbestemde gevoel dat alle grote vraagstukken van deze tijd op hun beloop worden gelaten, neemt het zicht weg op al het goede en de grote consensus die er in de samenleving is. De oneindige reeks opiniepeilingen en de gecultiveerde polarisatie op sociale media geven de indruk dat we het werkelijk nergens met elkaar over eens zijn. En dat er daarom niets gebeurt. Opiniepeilingen bouwen echter geen huizen en via Twitter worden geen besluiten genomen – al wil meneer Musk ons anders doen geloven. Besluiten nemen is in onze democratie toch echt voorbehouden aan de volksvertegenwoordiging. In Utrecht zijn dat de 49 leden van onze Provinciale Staten. Ik ben trots op hen, omdat zij samen met het college van GS en de organisatie vele belangrijke besluiten hebben voorbereid en vele knopen hebben doorgehakt.

De neiging om ons met van sociale media geleende opvattingen af te zetten tegen de ander, ontnemt ons veel verrijkende nieuwe inzichten en vooruitzichten. Kijken we zelf wel goed genoeg en ver genoeg? Luisteren we nog wel? Door kijken en luisteren kun je het onbestemde gevoel over alles wat je ongefilterd krijgt toegeworpen, inwisselen voor een op eigen waarneming gebaseerde, verwachtingsvolle blik. U weet: ‘de provincie’ is niet hier in dit gebouw, en zeker niet in onze administratieve processen, analyses en monitoringstools. De echte provincie ligt hierbuiten. Hierbuiten wonen de mensen die wij mogen vertegenwoordigen. De verlangens en zorgen die zij hebben en de noden die zij ervaren, zijn echt. Die hoeven niet eindeloos te worden geanalyseerd of gemonitord totdat onze eigen verantwoordingsboekhouding klopt. ‘Hierbuiten’ verdient een aanwezige,

alerte, zichtbare overheid. Eentje met een scherpe blik en een luisterend oor. Een overheid die weet hoe je aan de verlangens, zorgen en noden van mensen tegemoet moet komen. Een zorgzame overheid die vaardig, rechtvaardig en slagvaardig is.

Toen ik begin december op bezoek ging bij 60 minderjarige vluchtelingen in de voormalige Marechausseekazerne Soestdijk, werd ik overvallen door een onbestemd gevoel. Jonge jongens die alles hebben achtergelaten en met gevaar voor eigen leven zijn gevlucht, verblijven daar in afwachting van... ja, van wat eigenlijk? Ze hadden net, via een voor hen onleesbare brief, vernomen dat het nog eens negen maanden gaat duren voordat de IND hun verzoek tot verblijf in behandeling neemt – hoewel ze inmiddels al een halfjaar in Nederland zijn. De jongens worden met zorg en aandacht opgevangen, maar kunnen geen kant op. Verveling is hun deel. Het vrijwillig gerunde inpandige schooltje biedt enig perspectief. Het kampvuur naast het afdak van de oude fietsenstalling is de plek van samenkomen, en af en toe gloort daar een sprankje hoop op een betere toekomst. Een toekomst met familie, huis, opleiding en werk. Verwachtingsvol kun je het nog niet noemen. De weg die deze jongeren aflegden naar ons land was lang. De weg naar een verwachtingsvol perspectief is zo mogelijk nog langer. Met elkaar kunnen wij dit perspectief versterken door een goede eerste opvang te regelen, zoals men in Baarn heeft gedaan. Hulde daarvoor!

De opvang van Oekraïners, andere vluchtelingen en statushouders heeft de provincie en de 26 gemeenten stevig beziggehouden afgelopen jaar. Het vinden van locaties, het creëren van draagvlak en het starten met integratie van de nieuwkomers is een handschoen die we samen oppakken. De Veiligheidsregio, de provinciale regietafel en ons gezamenlijke Kansenmakersteam leggen een stevige basis voor de opgave die ook in 2023 voor ons ligt. Veel mensen zullen komend jaar een goede en veilige plek moeten vinden in onze provincie. Gezien het forse tekort aan woningen moeten we alle creativiteit aan de dag leggen om kansen te benutten. Het kabinet dringt aan op grootschalige opvang, maar in Utrecht zetten we ook in op kleinschaligheid – omdat dat beter past bij kleinere gemeenten. Kleinschaligheid biedt nieuwkomers en inwoners de

mogelijkheid om gezamenlijk een goede start te maken. Veel perspectief biedt ook die andere Utrechtse vinding om als gemeenten samen de opgave voor huisvesting van vluchtelingen en statushouders te delen en te ruilen. Elke plek is er een, en we hebben ze allemaal hard nodig. In 2023 werken we samen slagvaardig door aan de opvang van mensen die elders geen plek hebben om een bestaan op te bouwen. Niet omdat het van de nieuwe wet moet, maar omdat wij ons in Utrecht bestuurlijk hard maken voor mensen die onze hulp en steun nodig hebben!

Het tekort aan betaalbare woningen is een van de grote vraagstukken van onze tijd. Te lang hebben we in Nederland gewacht om in actie te komen. Nu is het zowel in stedelijke als in landelijke delen van onze provincie een urgent probleem. Jongeren kunnen niet blijven wonen in het dorp waar ze opgroeien. Docenten, verpleegkundigen en politiemensen kunnen zich geen woning permitteren in de stad waar zij werken. Woningbouw heeft in onze provincie daarom de allerhoogste prioriteit. De provinciale Omgevingsvisie biedt ruimte om de woningvoorraad in hoog tempo uit te breiden. Niet alleen om de toekomstige groei van het aantal inwoners op te vangen, maar vooral ook om hier en nu de woningnood te lenigen. De samenwerkende overheden en maatschappelijke partners in de Metropool Regio Utrecht hebben bij de afgelopen gesprekken over Rijksinvesteringen gelden binnengehaald voor duurzame mobiliteit, openbaar vervoer, infrastructuur en groen dat meegroeit. Hiermee kunnen woningbouwontwikkelingen in de regio's Utrecht, Foodvalley en Amersfoort vaart krijgen. Onze regio draagt met maar liefst 87.500 woningen bij aan de nationale woonopgave voor 2030. Dat is broodnodig. Utrecht levert ook boter bij de vis door in de meerjarenbegroting een forse bijdrage opzij te zetten voor deze verwachtingsvolle ontwikkelingen. De groeiende samenwerking binnen onze Metropool Regio is een toonbeeld van een eensgezinde en slagvaardige overheid.

Het noodzakelijke herstel van de natuur gaat in Utrecht hand in hand met behoud van een vitale landbouw. Als medeoverheid staat de provincie vooraan bij het terugdringen van de stikstofuitstoot en het verbeteren van de staat van de natuur. De afgelopen jaren domineerde het onbestemde gevoel dat de koers van de rijksoverheid op dit punt

onvoldoende duidelijk was. Ook dit dossier is in Den Haag op de lange baan geschoven. Daarmee is de opgave voor de provinciale overheid ongekend groot geworden. Utrecht loopt niet weg voor deze verantwoordelijkheid! Niet omdat de rijksoverheid daar nu, met horten en stoten en veel slagen om de arm, het sein voor heeft gegeven, maar omdat wij maar al te graag de mensen en ondernemers in onze provincie duidelijkheid willen bieden en onze doelen voor natuurherstel en duurzame landbouw veilig willen stellen. Daarvoor hebben we wel handelingsruimte, steun en onvoorwaardelijk vertrouwen nodig van het Rijk.

Voor Utrecht is het duidelijk: alleen binnen goed georganiseerde gebiedsprocessen kunnen we resultaat boeken. In negen afzonderlijke deelgebieden zijn we samen met agrariërs, gemeenten, grondeigenaren en belanghebbenden aan het werk om het al zo lang bestaande onbestemde gevoel om te buigen naar een verwachtingsvol perspectief. Verwachtingsvol op het halen van de natuurdoelstellingen, maar ook verwachtingsvol voor agrarische ondernemers die hun bedrijf willen voortzetten én voor diegenen die willen bouwen en ontwikkelen. Dit vraagstuk is zólang stiefmoederlijk behandeld, dat we het niet binnen de gestelde deadline en via een *one-size-fits-all* aanpak hebben opgelost. Wij pakken decentraal de handschoen op, in een tempo dat te volgen is voor onze mensen en ondernemers. En op een wijze die bijdraagt aan herstel van wederzijds vertrouwen. Niets meer en niets minder.

De urgentie om onze economie en huishoudens om te schakelen naar duurzaam energiegebruik is met de oorlog in Oekraïne alleen maar gegroeid. Naast milieuwinst is er ook een enorm economisch voordeel te behalen door snel onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen. We gaan een spannende periode tegemoet waarin moet blijken of de Utrechtse RES-en tezamen voldoende locaties voor windenergie opleveren. Ook hier werken we aan draagvlak en begrip. Gemakkelijke keuzes zijn er niet, en dat betekent dat de democratisch gekozen Provinciale Staten uiteindelijk de nodige besluiten moet nemen. Dat geldt ook voor de capaciteitsuitbreiding van onze energienetten en het stimuleren van energiecoöperaties waarin mensen en bedrijven zelf

verantwoordelijkheid nemen voor verduurzaming. De beste verwachtingsvolle perspectieven schep je natuurlijk zelf!

Op 15 maart kiezen wij onze nieuwe Provinciale Staten. Het vertrouwen in de overheid en de landelijke politiek is niet bijster hoog. Dit helpt ons als vertegenwoordigers van de provincie niet. We zijn immers 1 overheid en allemaal even verantwoordelijk voor het functioneren daarvan. Duidelijk is dat de provinciale overheid een steeds belangrijker rol krijgt bij de grote maatschappelijke vraagstukken die landelijk en internationaal spelen. Opgaven die niemand in onze provincie onberoerd laten. Echte zorgen van de echte samenleving dus. Een woning voor iedereen, een thuis voor vluchtelingen, duurzame energie, het klimaatadaptief en veilig inrichten van de woon- en leefomgeving, duurzame mobiliteit en openbaar vervoer, natuurherstel, vitale en toekomstgerichte landbouw, en wellicht het allerbelangrijkste: herstel van vertrouwen in de overheid. Alle reden om massaal naar de stembus te gaan!

Beste mensen,

Schud het onbestemde gevoel van u af en steek de handen uit de mouwen voor een verwachtingsvol perspectief voor alle Utrechters in 2023. U kunt het! Samen kunnen we het zeker!

Dank u wel.